

С. В. ГАРМАШ

РОЗВИТОК УКРАЇНИ В АСПЕКТІ «ЗБЕРЕЖЕННЯ» ЕФЕКТИВНОГО РІВНЯ ЇЇ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Метою роботи є аналіз відкритих джерел інформації з ціллю систематизації інформації щодо аналізу ситуації, яка склалася в Україні за роки незалежності у розрізі аспектів діяльності заради «збереження» максимально ефективного рівня економічної безпеки; виявлення негативних тенденцій розвитку українського суспільства та надання практичних рекомендацій щодо запобігання подальшому руйнуванню державності. За тридцять років незалежності доведено, що у Україні є два головні вороги: 1) іноземний спекулятивний капітал; 2) місцевий олігархат, який обслуговує цей самий капітал заради власних переваг, знаходячись на кримінально-офшорному «гачку» у цих самих іноземних «партнерів», які цинічно та планомірно роздирають країну, грабують її народ. Основними взаємопов'язаними похідними від цих «ворогів» та навіть вже складовими процесу перетворення країни з суб'єкту в об'єкт закордонного впливу, є: 1) непрофесіоналізм на всіх рівнях моральних та інтелектуальних деградантів, які всі ці роки намагаються дотопитися до державного корита заради власних переваг, видаючи з себе «державників» за всебічної підтримки іноземних «партнерів»; 2) моральне та інтелектуальне зубожіння представників української влади всіх рівнів, які діють у своїх власних «кишенькових» інтересах за рахунок інтересів пересічних громадян України під час цинічного пограбування країни кількома місцевими олігархічними кланами та закордонними монополіями з ціллю власного збагачення. Політичні події останніх місяців демонструють, що Україна повинна мати власні державні інтереси: для країни важливі американські інвестиції, європейські технології, російські ринки. Доки українські олігархи та ті, хто обслуговує їхні інтереси у владі, не зрозуміють, що не слід робити зі своєї країни та свого народу «витратний матеріал» заради інтересів сторонніх гравців, доти країна не буде мати шансів для свого незалежного розвитку на майбутнє.

Ключові слова: економічна безпека, розвиток суспільства, олігархічні клани, закордонні монополії, державні інтереси, корупція, зовнішнє правління, знищення державності

С. В. ГАРМАШ

РАЗВИТИЕ УКРАИНЫ В АСПЕКТЕ «СОХРАНЕНИЯ» ЭФФЕКТИВНОГО УРОВНЯ ЕЁ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ

Целью работы является анализ открытых источников информации с целью систематизации информации по анализу ситуации, которая сложилась в Украине за годы независимости в разрезе аспектов деятельности ради «сохранения» максимально эффективного уровня экономической безопасности; выявление негативных тенденций развития украинского общества и представление практических рекомендаций по предотвращению дальнейшего разрушения государственности. За тридцать лет независимости доказано, что у Украины есть два главных врага: 1) иностранный спекулятивный капитал; 2) местный олигархат, который обслуживает этот самый капитал ради собственных предпочтений, находясь на уголовно-офшорном «крючке» у этих самых иностранных «партнеров», которые цинично и планомерно раздирают страну, грабят её народ. Основными взаимосвязанными производными от этих «врагов» и даже уже составляющими процесса преобразования страны из субъекта в объект зарубежного влияния, являются: 1) непрофессионализм на всех уровнях нравственных и интеллектуальных деградантов, которые все эти годы пытаются дорваться к государственному корыту ради собственных предпочтений, выдавая из себя «государственников», при всесторонней поддержке иностранных «партнеров»; 2) моральное и интеллектуальное обнищание представителей украинской власти всех уровней, которые действуют в своих собственных «карманных» интересах за счет интересов рядовых граждан Украины во время циничного ограбления страны несколькими местными олигархическими кланами и зарубежными монополиями с целью собственного обогащения. Политические события последних месяцев показывают, что Украина должна иметь собственные государственные интересы: для страны важны американские инвестиции, европейские технологии, российские рынки. Пока украинские олигархи и те, кто обслуживает их интересы во власти, не поймут, что не следует делать из своей страны и своего народа «расходный материал» ради интересов сторонних игроков, до тех пор страна не будет иметь шансов для своего независимого развития на будущее.

Ключевые слова: экономическая безопасность, развитие общества, олигархические кланы, зарубежные монополии, государственные интересы, коррупция, внешнее правления, уничтожение государственности

SERGII GARMASH

DEVELOPMENT OF UKRAINE IN THE ASPECT OF "MAINTAINING" OF THE EFFECTIVE LEVEL OF ITS ECONOMIC SECURITY

The purpose of the article is to analyze open sources of information in order to systematize information to analyze the situation that has developed in Ukraine over the years of independence in the context of aspects of activities for the sake of "maintaining" the most effective level of economic security; identification of negative trends in the development of Ukrainian society and the presentation of practical recommendations to prevent further destruction of statehood. For thirty years of independence, it has been proven that Ukraine has two main enemies: 1) foreign speculative capital; 2) the local oligarchy, which serves this very capital for the sake of its own preferences, being on the criminal offshore "hook" of these very foreign "partners" who are cynically and systematically tearing the country apart and robbing its people. The main interconnected derivatives from these "enemies" and even already components of the process of transforming the country from a subject into an object of foreign influence are: 1) lack of professionalism at all levels of moral and intellectual degraders, who all these years have been trying to get to the state trough for the sake of their own preferences, posing as "statists", with the full support of foreign "partners"; 2) moral and intellectual impoverishment of representatives of the Ukrainian government at all levels, who act in their own "pocket" interests at the expense of the interests of ordinary citizens of Ukraine during the cynical robbery of the country by several local oligarchic clans and foreign monopolies for the purpose of their own enrichment. During the years of independence, there has been a lot of talk by representatives of the authorities and the oligarchy about the successes of the country's "development", but modern realities confirm the opposite thought. Political events of recent months show that Ukraine should have its own state interests: American investments, European technologies and Russian markets are important for the country. Until the Ukrainian oligarchs and those who serve their interests in power understand that they should not make their country and their people "consumables" for the sake of the interests of outside players, until then the country will not have a chance for its independent development in the future.

Keywords: economic security, development of society, oligarchic clans, foreign monopolies, state interests, corruption, external government, destruction of statehood

Вступ. За роки незалежності багато ведеться розмов представниками владних структур та олігархату про успіхи «розвитку» країни. Але сучасні реалії підтверджують зовсім протилежну думку, а саме: 67 % українців вважають себе бідними і тільки 1% відносить себе до середнього класу [1]; проводиться курс на планомірне перетворення країни у сировинний ресурс для міжнародних транснаціональних компаній, власних інтересів окремих закордонних «партнерів» та банкомат для політичних вітчизняних і закордонних гравців. Тільки можна позаздрити тому ресурсу міцності, що мала Україна на момент розвалу СРСР: країну нещадно грабують десятиліттями (усі види ресурсів), а вона ще жива.

Мета роботи. Метою роботи є аналіз відкритих джерел інформації з ціллю систематизації інформації щодо аналізу ситуації, яка склалася в Україні за роки незалежності у розрізі аспектів діяльності заради збереження максимально «ефективного» рівня економічної безпеки; виявлення негативних тенденцій розвитку українського суспільства та надання практичних рекомендацій щодо запобігання подальшому руйнуванню державності.

Аналіз основних методів і літератури. Основними методами, які були використані під час роботи над статтею, є метод єдності аналізу та синтезу, метод експертних оцінок, метод порівнянь, системний підхід.

Проблема економічної безпеки країни у різних галузях присвятили багато своїх робіт та публічних виступів вітчизняні науковці, громадські діячі, журналісти, українські політики, спеціалісти у різних галузях такі, як Юрій Атаманюк, Вадим Герасимович, Юрій Подоляка, Михайло Погребинський, Дмитро Співак, Михайло Чаплига, Руслан Бортнік та багато інших небайдужих до майбутнього своєї країни людей.

Результати дослідження. Відомо, що «економічна безпека – область наукового знання, в рамках якої вивчають стан економіки, при якому забезпечується досить високе та стійке зростання економічних показників; ефективне задоволення економічних потреб; контроль держави за рухом і використанням національних ресурсів; захист економічних інтересів країни на національному і міжнародному рівнях» [2].

Щодо структури, то слід зазначити, що «економічна безпека включає в себе:

- збереження платоспроможності;
- планування майбутніх грошових потоків економічного суб'єкта;
- безпеку зайнятості.

Рівні економічної безпеки визначаються наступними факторами:

1. Геополітичним і економіко-географічним положенням країни і пов'язаних з цим розміщенням продуктивних сил на території країни, а також доступом до вітчизняних і зарубіжних ресурсів.

2. Економічна і військово-політична міць країни і її конкурентна позиція у світовій економічній системі по стратегічно важливих напрямках розвитку.

3. Орієнтація інституційної системи країни на підтримку галузей індустріальної економіки від якої залежить рівень національної безпеки.

4. Пріоритетами економічної політики держави щодо галузей, які забезпечують конкурентну перевагу, підприємства національної економіки.

5. Параметри галузевої і регіональної структури ВВП, стратегічної значущості галузей національної економіки та регіонів країни для забезпечення національної безпеки.

6. Наявність резервів стратегічно важливих матеріальних благ першого і вищого порядку в обсягах, достатніх для забезпечення економічної безпеки в умовах форс-мажорних обставин» [2].

Також слід зазначити «аспекти діяльності, що безпосередньо впливають і спрямовані на збереження максимально ефективного рівня економічної безпеки:

1. Розробка, прийняття і виконання законодавчих актів, що забезпечують функціонування стратегічно важливих галузей економіки.

2. Контроль виконання бюджету і запобігання нецільового використання коштів.

3. Боротьба з корупцією на всіх рівнях.

4. Інвестиції в розвиток новітніх технологій і наукомістких виробництв.

5. Посилення і вдосконалення діяльності спецслужб і армії.

6. Розвиток і вдосконалення політичної та економічної системи управління державою» [2].

Слід зазначити, що за тридцять років незалежності в Україні відбулися значні структурні зміни у всіх напрямках розвитку країни: категорії історичного матеріалізму «базису» та «надбудови», які характеризують структуру суспільно-економічної формації, коли під економічним базисом суспільства розумілася сукупність історично певних виробничих відносин, а під надбудовою – держава та право, такі форми суспільної свідомості, як мораль, релігія, філософія, мистецтво, політичні та правові форми свідомості, почали змінювати місцями. Зараз в Україні в поняття «базис» вкладають штучні суспільні ідеї, а точніше – кишенькові інтереси можновладців та політичних сил, які ці інтереси обслуговують.

Трансформації у процесі розвитку неминучі, але в нашій країні вони прийняли гротескний характер. В нашій країні поняття «влада», «бізнес» та «кримінал» давно та надовго стали тотожними поняттями» [3, с. 18], а «...українські політичні сили не представляють інтереси громадян чи якихось верств населення. Вони представляють інтереси своїх спонсорів – олігархів, великих промислово-фінансових груп ...» [4]. «...моральне та інтелектуальне зубожіння української влади,

кланово-олігархічна авторитарна модель управління країною, цілеспрямоване знищення економіки корумпованими можновладцями заради власного збагачення, цинічне зовнішнє управління країною в інтересах іноземних кланів та корпорацій є основою корупційного знищення країни, її державності. Надлишок професійної некомпетентності та відвертої дурні «нових облич» без професійного минулого, але з розвиненим хапальним рефлексом тільки прискорюють деградацію влади, менеджменту всіх рівнів та знецінюють ступінь довіри народу до цієї влади. Більшість населення України давно вже зрозуміло, що покладатися у теперішній ситуації залишається тільки на себе, а імітація реформ у країні своєю ціллю має лише перенаправлення фінансових потоків, вивільнення території України від її населення, стрімке збагачення можновладців та цілеспрямоване знищення державності» [5, с. 19].

Продажні «недоумки» при владі з розвиненим хапальним рефлексом, які обслуговують інтереси місцевих олігархів та закордонних монополій, навряд чи будуть опікуватися інтересами своєї країни та інтересами пересічних громадян цієї ж самої країни, яку вони нещадно грабують та знищують, оскільки їхнє моральне та інтелектуальне зубожіння навіть апріорі не припускає інших дій.

Проект «Україна – не Росія» штучно перетворюється на проект «Україна – антиросія» та передбачає подальше загострення ситуації громадянського протистояння у країні, продовження бойових дій на Сході, оскільки це сприяє роз'єднанню людей, їхньому моральному виснаженню, розпалованню непримиренної ненависті, відволіканню громадян від злочинних дій влади зі знищення державності.

Розглянемо на прикладах відповідність дій можновладців країни заради збереження максимально «ефективного» рівня економічної безпеки та що саме вкладається ними у це поняття:

1. Країну з шостою економікою у світі у 1991 році за роки незалежності було перетворено у країну-жебрака. «Від шостої економіки у світі до самої бідної країни Європи... Таким є шлях України у процесі переходу до ринкової економіки за часи незалежності. Від концепції «соціально орієнтованого бізнесу» до концепції «набиття власної кишені понад усе»... Таким стало гасло олігархів-можновладців» [6, с. 154].

«Ми були бідними, нас зробили жebraками, а такого цинічного пограбування можновладцями країна ще не знала» [7, с. 105]. «... «кишенькові» інституції державної влади настільки корумповані та насичені політикою непотизму, що їхня моральна деградація приймається апріорі [8]. «А так звана «еліта» поділяється за етапами правління: від «червоних директорів» до «бандюків», «бариг-свинарчуків» та «грантоїдів». Дуже влучні назви, але сутність одна – власні преференції та непомірна жага наживи, і все більше проявляється характерна для всіх ознака – професійна некомпетентність» [6, с. 155]. Як наслідок, «Україна – найбідніша країна Європи! Такий

вирок було винесено країні Міжнародним валютним фондом, оскільки політика дешевої робочої сили та побудова сировинної моделі економіки призвели до зубожіння широких верств працездатного населення та масової трудової міграції» [9, с. 222].

2. Стаття 119 Бюджетного кодексу України «Нецільове використання бюджетних коштів» наголошує, що «нецільовим використанням бюджетних коштів є їх витрачення на цілі, що не відповідають: бюджетним призначенням, встановленим законом про Державний бюджет України (рішенням про місцевий бюджет); напрямом використання бюджетних коштів, визначеним у паспорті бюджетної програми або в порядку використання бюджетних коштів (включаючи порядок та умови надання субвенцій); бюджетним асигнуванням (розпису бюджету, кошторису, плану використання бюджетних коштів)» [10].

Зразу згадується нецільове використання бюджетних коштів з Ковідного фонду на будівництво доріг, кошторис якого було завищено на 40 %, а тендер виграла «потрібні» люди. «Велике будівництво» вже давно перейменували у народі у «велику крадіжку». Розуміло, що ніхто за це не поніс і не понесе у майбутньому жодної кримінальної відповідальності, оскільки «... кланова система правління глибоко пустила свої деструктивні коріння як у особистість, так і в суспільство в цілому; як по горизонталі, так і по вертикалі...» [8, с. 86] «... усіх гілок влади, то вочевидь що довго ще будуть пхатися різнокаліберні «свинарчуки» до державного ресурсу заради дербану бюджетних коштів, спираючись на мовчазливу і зовсім небезкорисну допомогу силових структур та «кишенькових» судів. Збагачення заради власного збагачення, не зважаючи ні на що та ні на кого, вже давно стало лейтмотивом більшості українського істеблішменту» [11, с. 122].

3. Про боротьбу з корупцією мова вже навіть не йдеться! «[Корупція](#) є широко поширеною проблемою в Україні. У 2020 році ... Україна зайняла 117-те місце зі 180 країн, що досліджувалися. Згідно з даними [Агентства Сполучених Штатів з міжнародного розвитку](#) (USAID), основними причинами корупції в Україні є слабка [система правосуддя](#) і надміру контролюючий непрозорий уряд у поєднанні з [бізнес-політичними зв'язками](#) і слабким [громадянським суспільством](#)» [12].

4. Україну штучно позбавили права бути промислово-розвинутою країною, перетворюючи її на сільськогосподарську. Відбувається цілеспрямоване руйнування вітчизняної промисловості, яка виготовляє наукоємну та високотехнологічну продукцію з високою доданою вартістю.

«Можна скільки завгодно пояснювати падіння промислового виробництва і військовою агресією, що призвело до руйнування промислових об'єктів, і втратою територій, і розривом господарських зв'язків, і скороченням виробництва, але не треба забувати про наявність чи відсутність політичної волі у керівництва

країни заради її перетворення у країну з розвинутою економікою, у країну з потужним промисловим, науковим та людським потенціалом. Прискорена деіндустріалізація країни, штучне її перетворення на дестабілізуючий фактор на кордоні з Росією, на сировинний і людський ресурс економік інших країн – результат протистояння головних політичних світових гравців. Україні у цій грі відведена роль об'єкта, а не суб'єкта гри. Втрата країною своєї суб'єктності, неприховане та цинічне зовнішнє правління транснаціональних корпорацій перетворило Україну на валютного донора не тільки для зграї вітчизняних можновладців, які нещадно грабують свою країну, а й для іноземців, які тримають на «офшорному гачку» цих самих можновладців заради власного грабіжницького збагачення будь-якими засобами. Цієї самої політичної волі нашому керівництву і бракує, оскільки у вітчизняну політику йдуть, щоб красти і це особливо навіть не приховують...» [13, с. 80].

Слід додати, що «... створення наглядових рад, в які входять переважно іноземці з захмарною заробітною платнею тільки за їхню номінальну бездіяльну присутність, а частіше за створення ще більшого безладу заради лобювання власних інтересів – штучного знищення потенційного конкурента та тимчасове швидке власне збагачення, призводить до подальшого занепаду ключових галузей економіки, перетворенню країни на сировинний ресурс та до планомірного вивільнення території від її населення. Декларативні вислови українських високопосадовців - ставлеників олігархату щодо необхідності розвитку вітчизняної промисловості мають на меті лише виправдовувати видимість діяльності «нових облич» української «державності» з відсутністю у них не тільки професійного досвіду, відповідного мислення, але й совісті» [13, с. 78].

5. Останніми роками дійсно приділяється велика увага українській армії, навіть введено військовий збір, але з цього приводу виникає багато питань:

1) велика частина працездатного населення відволікається у зоні АТО від соціального вибуху (навіть чи держава у теперішній економічній ситуації могла би спромогтися забезпечити усіх робочими місцями та гідною зарплатнею на цих робочих місцях - це частково знімає соціальну напругу у суспільстві);

2) з'явився новий прошарок в українському суспільстві – прошарок військових «заробітчани»;

3) замороження військового конфлікту, а не його припинення – один з напрямків західних «партнерів» зі створення дестабілізуючої ситуації на кордоні з Росією (нажаль, Україні у цьому напрямку відведена роль «витратного матеріалу», оскільки країна давно вже втратила свою суб'єктність);

4) створення західними «партнерами» дублюючих силових структур в Україні та виключне право на призначення на ключові пости у цих структурах «підконтрольних» осіб, не звертаючи уваги на їхні професійні якості (складається враження: чим більше

безладу у країні, тим простіше маніпулювати нею у своїх власних інтересах).

6. Важко навести приклади дієвого вдосконалення політичної та економічної системи управління державою, яка втратила свою суб'єктність.

Висновки. За тридцять років незалежності доведено, що у України є два головні вороги:

1) іноземний спекулятивний капітал;
2) місцевий олігархат, який обслуговує цей самий капітал заради власних преференцій, знаходячись на кримінально-офшорному «гачку» у цих самих іноземних «партнерів», які цинічно та планомірно роздирають країну, грабують її народ.

Основними похідними, які ускладнюють процес незалежного розвитку країни та виживання її народу, від цих «ворогів» є:

1) непрофесіоналізм на всіх рівнях моральних та інтелектуальних деградантів, які всі ці роки намагаються дотовпитися до державного корита заради власних преференцій, видаючи з себе «державників» за всебічної підтримки іноземних «партнерів»;

2) моральне та інтелектуальне зубожіння представників української влади всіх рівнів, які діють у своїх власних «кишенькових» інтересах за рахунок інтересів пересічних громадян України під час цинічного пограбування країни кількома місцевими олігархічними кланами та закордонними монополіями з цілком власного збагачення.

Політичні події останніх місяців демонструють, що Україна повинна мати власні державні інтереси: для країни важливі американські інвестиції, європейські технології, російські ринки. Доки можновладці та ті, хто обслуговує їхні інтереси у владі, не зрозуміють, що не слід робити зі своєї країни та свого народу «витратний матеріал» заради інтересів сторонніх гравців, доти країна не буде мати шансів для свого розвитку на майбутнє.

Список літератури

1. Держстат: 67 % українців вважають себе бідними, середнім класом – лише 1 % [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/news/2021/08/9/676705/>
2. Экономическая безопасность [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://ru.wikipedia.org/wiki/Экономическая_безопасность
3. Гармаш С. В. Відсутність персональної відповідальності як мотиватор безладдя та беззаконня / С. В. Гармаш // *Стратегії інноваційного розвитку економіки України: проблеми, перспективи, ефективність* : тр. 5-ї Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. студ. та молодих вчених, 20 грудня 2014 р. / ред. П. Г. Перерва, С. М. Строков, О. М. Гуцан. – Харків : НТУ «ХПІ», 2014. – С. 18-19.
4. Анастасія Зануда. Середній клас в Україні: нечисленний і непливовий [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://www.bbc.com/ukrainian/entertainment/2013/06/130604_ukraine_middle_class_az
5. Гармаш С. В. Деструктивний характер менеджменту українського «реформування» (причини, наслідки, порівняння) / С. В. Гармаш // *Вісник Національного технічного університету «ХПІ». Сер. : Економічні науки = Bulletin of the National Technical University «KhPI». Ser. : Economic sciences* : зб. наук. пр. – Харків : НТУ «ХПІ», 2020. – № 3 (5). – С. 15-20.
6. Гармаш С. В. Від шостої економіки у світі до самої бідної нації Європи / С. В. Гармаш // *Актуальні проблеми економіки та управління в умовах системної кризи : матеріали Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф.*, 27 листопада 2019 р. – Львів : Львівський інститут ПрАТ «ВНЗ «МАУП», 2019. – С. 154-156.
7. Гармаш С. В. Реформування економіки чи подальше пограбування країни (значущість людського чинника) / С. В. Гармаш // *Актуальні*

- проблеми економіки та управління в умовах системної кризи : матеріали Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 28 листопада 2017 р. – Львів : Львівський інститут МАУП, 2017. – С. 104-107.
8. Гармаш С. В. Роль непотизма в системі руйнівних факторів людського капіталу / С. В. Гармаш // *Science and education: trends and prospects : coll. of sci. art. – New York : Ymona Publishing*, 2018. – P. 84-90.
 9. Гармаш С. В. Всебічна деградація як новий виток "розвитку" українського суспільства на сучасному етапі (значення людського ресурсу) / С. В. Гармаш // *Актуальні проблеми економіки та управління в умовах системної кризи : матеріали Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 28 листопада 2018 р.* – Львів : Львівський інститут МАУП, 2018. – Ч. 1. – С. 222-225.
 10. Стаття 119 Бюджетного кодексу України «Нецільове використання бюджетних коштів» [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://i.factor.ua/ukr/law-52/section-287/article-22485/2018-11-22/>
 11. Гармаш С. В. Моральний вимір як основна складова виходу України з системної корупційної кризи / С. В. Гармаш // Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я: наук. вид. : тези доп. 27-ї міжнар. наук.-практ. конф. MicroCAD-2019, [15-17 травня 2019 р.] : у 4 ч. Ч. 3 / ред. Є. І. Сокол. – Харків : НТУ "ХП", 2019. – С. 122.
 12. Корупція в Україні [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Корупція_в_Україні
 13. Гармаш С. В. Новітні виклики для вітчизняного машинобудування (застосування логістичного підходу для вирішення проблем) / С. В. Гармаш // *Вісник Національного технічного університету "ХПІ". Сер. : Економічні науки = Bulletin of the National Technical University "KhPI". Ser. : Economic sciences : зб. наук. пр.* – Харків : НТУ "ХПІ", 2020. – № 4 (6). – С. 78-81.
- References (transliterated)**
1. Derzhstst: 67 % ukraininstv vvazhayut' sebe bidnymi, serednim klasom – lyshe 1 % [State Statistics Service: 67% of Ukrainians consider themselves poor, middle class - only 1%] [Electronic resource]. - Access mode : <https://www.epravda.com.ua/news/2021/08/9/676705/>
 2. Ekonomicheskaya bezopasnost' [Economic Security] / [Electronic resource]. - Access mode : https://ru.wikipedia.org/wiki/Economic_Security
 3. Garmash S. V. Vidsutnist' personal'noi vidpovidal'nosti yak motyvator bezladdya ta bezzakonnya [Lack of personal responsibility as a motivator of disorder and lawlessness] // *Strategii innovatsiinogo rozvytku ekonomiky Ukrainy: problemy, perspektivy, efektyvnist' : tr. 5-1 Mizhnar. nauk.-prakt. Internet-konfh. stud. ta molodyh vchenykh, 20 grudnya 2014 r. / red. P.G. Pererva, E.M. Strokov, O.M. Gutsan.* – Kharkiv: NTU "KhPI", 2014. – pp. 18-19.
 4. Anastasiya Zanuda. Serednij klas v Ukraini: nechy' slenny' ji nevply' vovy' j [The middle class in Ukraine : small and influential] / [Electronic resource]. - Access mode : https://www.bbc.com/ukrainian/entertainment/2013/06/130604_ukraine_middle_class_az
 5. Garmash S. V. Destruktyvnyi karakter menedzhmentu ukrains'kogo «reformuvannya» (prychyny, naslidky, porivnyannya) [Destructive factors of Ukrainian "reforming" management (causes, effects, comparisons)] / S. V. Garmash // *Visnyk Natsional'nogo technichnogo universytetu "Kharkivs'kyi politekhnichnyi instytut" (ekonomichni nauky) : zb. nauk. pr.* – Kharkiv : NTU "KhPI", 2020. – no 3 (5). – pp. 15-20.
 6. Garmash S. V. Vid shostoї ekonomiky u sviti do samoї bidnoї natsii Yevropy [From the sixth largest economy in the world to Europe's poorest nation] / S. V. Garmash // *Aktualni problemy ekonomiky ta upravlinnia v umovakh systemnoi kryzy : materialy Mizhnar. nauk.-prakt. internet-konf., 27 lystopada 2019 r.* [Actual problems of economy and management in the conditions of systemic crisis: materials Intern. scientific-practical Internet conference]– Lviv : Lvivskiy instytut PrAT "VNZ "MAUP", 2019. – pp. 154-156.
 7. Garmash S. V. Reformuvannya ekonomiky chy podalshe pohrabuvannya krainy (znachushchist liudskoho chynnyka) [Economic reforming or further looting of the country (significance of human factor)] / S. V. Garmash // *Aktualni problemy ekonomiky ta upravlinnia v umovakh systemnoi kryzy : materialy Mizhnar. nauk.- prakt. internet-konf., 28 lystopada 2017 r.* [Actual problems of economy and management in the conditions of systemic crisis: materials Intern. scientific-practical internet conference]– Lviv : Lvivskiy instytut PrAT "VNZ "MAUP", 2017. – pp. 104-107.
 8. Garmash S. V. Rol' nepotizma v sistemі razrushayushchikh faktorov chelovecheskogo kapitala [The role of nepotism in the system of destructive factors for human resources] / S. V. Garmash // *Science and education: trends and prospects : coll. of sci. art.* [Strategies of innovative development of economy of Ukraine: problems, prospects, efficiency: tr. 5th International. scientific-practical Internet conf. stud. and young scientists]– New York : Ymona Publishing, 2018. – pp. 84-90.
 9. Garmash S. V. Vsebična dehradatsiia yak novyi vyток "rozvytku" ukrainskoho suspilstva na suchasnomu etapi (znachennia liudskoho resursu) [Comprehensive degradation as a new round of "development" of Ukrainian society at the present stage (the importance of human resources)] / S. V. Garmash // *Aktualni problemy ekonomiky ta upravlinnia v umovakh systemnoi kryzy : materialy Mizhnar. nauk.-prakt. internet-konf., 28 lystopada 2018 r.* [Actual problems of economy and management in the conditions of systemic crisis: materials Intern. scientific-practical internet conference]– Lviv : Lvivskiy instytut PrAT "VNZ "MAUP", 2018. – Ch. 1. – pp. 222-225.
 10. Stattiya 119 Byudzhetnogo kodeksu Ukrainy "Netsil'ove vykorystannya byudzhetnykh koshtiv" [Improper use of budget funds] / [Electronic resource]. - Access mode : <https://i.factor.ua/ukr/law-52/section-287/article-22485/2018-11-22/>
 11. Garmash S. V. Moral'nyi bymir yak osnovna skladova vykhodu Ukrainy z systemnoi koruptsiinoї kryzy [Moral dimension as the main component of Ukraine's exit from the systemic corruption crisis] / S. V. Garmash // *Informatsiini tehnologii: nauka, tekhnika, tekhnologiya, osvita, zdorov'ya* [Information technologies: science, engineering, technology, education, health]: *nauk. vyd. : tesy dop. 27-1 mizhnar. nauk.-prakt. konf. MicroCAD-2019, [15-17 travnia 2019 r.] : u 4 ch. Ch. 3 / red. Ye. I. Sokol.* – Kharkiv : NTU "KhPI", 2019. – p. 122.
 12. Koruptsiya v Ukraini [Corruption in Ukraine] / [Electronic resource]. - Access mode : https://uk.wikipedia.org/wiki/Corruption_in_Ukraine
 13. Garmash S. V. Novitni vyklyky dlya vitchyznanyogo mashynobuduvannya (zastosuvannya logistychnogo pidkhodu dlya vyrisshennya problem) [New challenges for domestic machine building (application of logistics approach in solving problems)] / S. V. Garmash // *Visnyk Natsional'nogo technichnogo universytetu "Kharkivs'kyi politekhnichnyi instytut" (ekonomichni nauky) : zb. nauk. pr.* – Kharkiv : NTU "KhPI", 2020. – no 4 (6). – pp. 78-81.

Надійшло (received) 14.12.2021

Відомості про авторів / Сведения об авторах / About the Authors

Гармаш Сергій Володимирович (Гармаш Сергей Владимирович, Garmash Sergii) – Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», старший викладач кафедри менеджменту інноваційного підприємництва та міжнародних економічних відносин; м. Харків, Україна; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5471-379X>; e-mail: sv_garmash@ukr.net